

Grad, og der er om samme Demokrat blevet bemærket i Anledning af et Lovforslag om Seminarier, der var til Behandling her for nogle Dage siden, at han havde kaldt Statsseminarierne for Væverfabrikker, altsaa omtalt dem paa en meget tilfidsættende Maade. Jeg forstaar godt, at man paa det Tidspunkt, da disse Udtalelser faldt fra denne Demokratis Side, kunde have en saadan Opfattelse; thi den Gang var man jo lige kommen bort fra den absolutistiske Stat, som ikke havde forstaaet at røgte de Sager, den tog sig af, paa en saadan Maade, at den store Befolkning kunde være tjent dermed, og der var derfor i den store Befolkning kommet et Begær om, at man endelig maatte blive fri for Staten og endelig lade Kræfterne udvikle sig frit, thi kun derved, at Kræfterne kunde udvikle sig uden dette tyngende Baand fra Statens Side, kunde der komme virkelig gode Resultater frem til Gavn for Befolkningen. Men Forholdene have udviklet sig ganske anderledes, end man den Gang troede. Forholdene have udviklet sig derhen, at medens man ganske vist blev fri for Statens Indblanding paa mange forskellige Omraader, har den private Virksomhed, der har udviklet sig ved Siden af, vist saa mange Skævheder, saa mange uheldige Sider; at man nødvendigvis maa tænke paa, at der maa komme en regulerende Kraft til, som kan bringe Lykke og Velsignelse for Befolkningen, hvor det viser sig, at det private Initiativ ikke kan slaa til, ikke kan bringe, hvad der virkelig skal tilstræbes. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at medens man tidligere raabte: Vort med Staten, vi ville ikke have noget med Staten at gøre, hedder det nu paa mangfoldige Omraader, ja paa næsten alle Omraader: Vi maa have Statens Hjælp, vi maa have Statens Støtte. Landbruget paa kræver jo Statens Hjælp i stor Udstrækning; Industrien paa kræver Statens Hjælp og Støtte; Arbejderne paa kræve ligeledes i stor Udstrækning Statens Hjælp og Støtte; men mærkeligt nok er det Arbejderne, der, til Trods for de naturlige Krav, de stille op, i alt Fald hidtil ikke have faaet det mindste af den Støtte, som ønskes, fra Statens Side. Men at der kræves en saadan Støtte, er notorisk, er noget, som ingen vil benægte, og idet man kræver denne Støtte, har man derved sagt, at den private Virksomhed kan ikke føre til de Resultater, som vi havde ventet, at den skulde føre til; vi maa have Statens Hjælp dertil. Og saa kommer man selvfølgelig ogsaa ind paa dette. Skal det udelukkende være Statshjælp, Tilskud af Statskassen, som der skal være Tale

om, eller bør man ikke fordrø noget mere af Staten end det, at den yder Penge til visse bestemte Formaal; bør den ikke ogsaa lede og administrere dem? Og saa i denne Henseende er man inde paa en Glidbane, idet selvfølgelig Staten kræver Tilsyn, kræver at have Haand i Hanke med, hvorledes de Institutioner drives, som den giver Tilskud til; altsaa man glider fra det gamle Standpunkt: Bort med Statens Indgriben! over til det ny Standpunkt: Lad os knytte Institutionen nærmere til Staten, lad os i højere Grad benytte Staten. Spørgsmaalet er kun, i hvor Udstrækning det skal ske. Jeg vil tilføje mig at nævne et ganske enkelt Eksempel. Vi have i disse Dage behandlet et Lovforslag vedrørende Landbruget, Lovforslaget om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene. Der paa kræves Statens Hjælp i betydelig Udstrækning, og jeg er for mit Vedkommende villig til at være med til at yde den Statshjælp, her paa kræves. Men hvad betyder denne Statshjælp? Den betyder, at Staten skal overtage, bære en Del af Risikoen ved det private Landbrug. Jeg er som sagt ikke imod, at det sker, paa ingen mulig Maade, men jeg vil sige dertil, at det er maaske dog ikke den eneste Maade, man kan gaa frem paa, og jeg vil dertil føje: Den Statsstøtte, som man forlanger og ønsker, hvor kommer den fra, hvem er det, der yder de Midler, hvormed Staten støtter forskellige Forhold? Der er vist ikke mange, der ville holde absolut paa, at Statens Stattelove ere fuldt ud retfærdige; alle ere vist enige om, at de ere i større eller mindre Grad uretfærdige, og jeg for mit Vedkommende er af den Mening, at de ere i meget høj Grad uretfærdige, og at det er Arbejderne, der komme til at yde en meget stor Del af disse Penge, som Staten yder til de forskellige Opgaver, som den paa tager sig at støtte. Man vil maaske dertil sige: Ja, men naar Staten yder sin Hjælp til produktive Formaal, er det noget godt, som ogsaa kan komme Arbejderne til gode. Ja, det er i og for sig noget godt, og jeg har sagt, at jeg er ikke imod Støtten, men jeg siger, at det er i alt Fald ikke givet, at Arbejderne saa det godt, fordi Agerbruget eller Industrien støttes, thi derfor kan der alligevel komme et uretfærdigt Forhold frem. Jeg mener derfor, at Staten bør tage fat paa adskillige Opgaver, som navnlig kunne komme de fattige og de ulystelige stillede Menneſker i Samfundet til gode. Idet jeg har brugt disse Udtalelser, vil jeg naturligvis fremhæve, at jeg over for den nuværende Stat ikke vil være med til at lægge alt i dens Haand; det er ingenlunde det, jeg tilføjer. Der kan være mange Opgaver, som